

A csőpolitika csődje

1982

Nincs hét, hogy ne írják a lapok a szibériai gázvezeték körüli vitáról, melynek során a gázvezeték körülményei eltörpülnek a vita nyomán előálló európai-amerikai szakadás kérdése mellett.

A szóbanforgó gázvezeték Szibériából szállítaná a földgázt nyugat-európai országok részére 1984-től. A közel 6000 km-es csővezeték minden eddigi közös kelet-nyugati vállalkozást felülmúl, 15 000 millió dolláros befektetést igényel, és több állam műszaki felkészültségével építhető csak fel a kijelölt időre.

A nyugat-európai államok akkor fogadták el a szovjet ajánlatot, amikor állandósultak a problémák a közelkeleti olajválság miatt. A 70-es évek elejétől Európa ipara (melynek fellendülését az olcsó közelkeleti energia tette lehetővé) növekvő olajárakkal küzdött.

Európa nem tudott saját tartalékokhoz nyúlni kellő mértékben. Az energia, többszörösére emelkedett árral, a termelésnek súlyos tétele lett. A gazdasági fellendülés visszahagyatott. Nem csoda, ha ilyen körülmények között a nyugat-európai országok elfogadták a szovjet ajánlatot: segítséget nyújtanak a gázvezeték felépítésében, ami 1984-re energiát hoz számukra.

Amikor a múlt évben a lengyelországi válság közel hozta a szovjet fegyveres lerohanás veszélyét, és kimutatható volt, hogy a lengyelországi rezsim statáriumára mögött a Szovjetunió áll, az amerikai kormány erőlyes tiltakozását fejezte ki, és kilitásba helyezte bizonyos szankciókat. Egyike ezeknek az volt, hogy a nyugati államok megvonják műszaki hozzájárulásukat az épülőfélben lévő csővezeték építésétől. Reagan elnök fenyegetését a NATO-szövetségek nevében is tette. Követelte a nyugat-európai országoktól, hogy ne szállítsanak technológiát a szovjetnek a gázvezetékhez.

A nyugat-európai partnerek viszont szerződést kötöttek a szovjettel, és nem voltak hajlandók belátni, miért kellene nekik áldozatot hozni a lengyel ügy érdekében, és miért áldozták fel azt, ami nekik is érdekük. Felhozták, ha Reagan bosszantani akarja az oroszokat, ne szállítson nekik búzát (a Carter által leállított szállításokat ugyanis Reagan nagyon hamar visszaállította, noha a Szovjetunió nem hagyta abba Afganisztán elleni invázióját), de ne követelje tőlük, hogy az orosz rendeléseket megszegjék.

A lengyel ügyet az Egyesült Államok kormánya valóban beszorította egy szűk csőbe, és nem saját maga hozta érte áldozatot, hanem másoktól követeli azt. A cső ellen neki van kifogása, és hogy mit akar elérni a lengyel ügyben, azt sohasem körvonalazta. A lengyel nép a Szovjetunió rabja, szabadságától teljesen megfosztva, terroristák kormányzata alatt nyög. Reagan csak azt kifogásolja, hogy a látszat-törvényesség helyébe katonai diktatúrát vezettek be orosz-bolsevista segítséggel. Ha helyreáll a rend, helyreáll Reagan lelki nyugalma is.

Addig helyes a megállapítás, hogy a bajok hátterében a Szovjetunió áll. De attól, aki a szabadság bajnokának hirdeti magát, kevésnek bizonyul az átmeneti gabonazárlat Afganisztánért,

Ilyen a világ! (25)

Kedves Olvasóim!

Visszaforgatva a történet filmkockáit, megdöbbenünk, hogy 8 évvel a Szovjetunió szétesése előtt a két egyenlő erejű világhatalom szimbiózis uralmának elfogadását kínálták a politikai tervezők, mintegy Atlasz két erős karja fogja tartani a világot.

Ha akkor ránéztünk a térképre, ahol látható a két hatalom fegyveres bázisainak elrendezése,

látható volt egymás területeinek szabályos bekerítetttsége. Ennek logikája, ha valamelyik dominiumban veszélybe kerül a világhatalom, a másik fél feladata lesz a bűnös fél megleckézítése. Ezért kellett végigjátszani a hidegháborús kissingeri melodramát évtizedeken át, hogy a kétpólusú világrend elfogadható legyen a Föld népei számára.

Csapó Endre

Atombombás békeharc 1982

Ha még akad olyan jámbor polgára Nyugatnak, vagy a Szabad Világnak nevezett féltekén, aki úgy gondolja, hogy Kelet népei kommunisták, Nyugat népei antikommunisták, annak megfoghatjuk a kabátgombját, hogy: nem ilyen egyszerű a világ, mert ha lehetne rendezni szabad választásokat világszerte vörös-fehér alapon, bizony nagyon könnyen kiderülne, hogy ma már Nyugaton több a kommunista mint Keleten, és főleg, Keleten ma már több az antikommunista, mint Nyugaton.

Ennek az ellentmondásnak tűnő igazságnak alapja a kommunizmus természetében rejlik: más, mint amit ígér. Ahol még nincs kommunizmus, a felgyülemlett bajok áldozatainak megváltást ígér, de ahol egyszer hatalomra jut, megteremti az opporunisták (elvtelen megalkuvók) diktatúráját, bebörtönözve, felakasztva nemcsak az ún. reakciókat, de az idealista kommunistákat is, akiket elszédített a maszlag, akik a hirdett békét békességnek, a munkáshatalmat szociálisnak, a szocializmust emberesnek hiszik a fordulat után is.

A BÉKEHARC (megérdemli, hogy nagy betűvel írjuk, mint ahogy odaát írják áhitattal), ez a szónak is, fogalomnak is öszvér-állat, a második világháború óta dúl Keleten-Nyugaton egyaránt a bolsevista célok szolgálatában. Ha a bolsevisták nyíltan megmondanák, hogy világhatalomra törnek a nemzetek, a vallások, az országok elpusztítása árán, és a gyökereitől, támaszaitól elszakított egyént megfosztják vagyonától, egyéni törekvéseitől, családi örömeitől, szabadságától is, hogy emberi méltóságából kivetkőztetve vak eszközzé, igavonó rabszolgává züllesztik, akkor az emberiségnek ezeket a szörnyeiket lakat alá tették volna, mindenütt, ahol felbukkannak.

Mire a világ eljutott arra az állapotra, (most ne fesszeggünk, miképpen), hogy egyik fele elpusztítással fenyegeti a másikat, a béke óhajítása nemcsak természetes tömegérzés, de hasznosítható támadási felület is az emberi társadalmak ellenségeinek kezében.

Az adott helyzet ma, 1982-ben az, hogy keleten ott áll a Szovjetunió az ún. szocialista táborban, amelynek fegyveres ereje állítólag meghaladja a Nyugat fegyveres erejét, ezen belül nukleáris (atom és hidrogénbombás) felkészültsége elegendő a nyugati világ nagyvárosainak elpusztításához. Erre a fegyveres erőre természetesen azért van szüksége, hogy megvédje azokat a területeket, amelyeken már sikerült létrehozni a szocializmus vívmányait. Ezzel szemben Nyu-

gaton ott áll az Észak-Amerikai Egyesült Államok az ún. szabadvilági táborban, amelynek fegyveres ereje állítólag megközelíti a Kelet fegyveres erejét, ezen belül nukleáris felkészültsége meghaladja a Szovjetuniót. A nagyméretű fegyveres erőre azért van szüksége, hogy megvédje azokat a területeket, amelyek még nem jutottak szovjet iga alá.

Ez az állapot két táborra osztotta a világot. Harminchét évvel ezelőtt a két vezető nagyhatalom hadseregei szövetségesként találkoztak a háborúdúlta Európa közepén. Akkor még Amerika (USA) gazdasági és katonai ereje messze felülmúlta a Szovjetunió gazdasági és katonai erejét. Azóta – furcsa ellentmondásként – a világ tökéletlenebb gazdasági rendszerével megistencsapózt Szovjetunió úgy megerősödött katonai felkészültségben, hogy az Egyesült Államok és vele együtt az egész Nyugat igyekszik vele megegyezésre jutni, hogy a két félvilági partner fegyverkezési szintjét egyenlő fokon tartsák.

Véges kispolgári agyunknak az is sok volt, hogy Amerika nagy felszabadítási buzgalma Európa felező vonalán megállt, hogy Koreában csak a déli feléig ért el, és hogy Vietnamban az ellenség győzelmében találta meg végcélját, de hogy saját, állítólagos önvédelmének szolgálatát abban jelöli meg, hogy szíveskedjék a kedves ellenség éppen úgy felfegyverkezni, mint én (és ha nehézségei vannak, csak szóljon, lassítunk és ha kell, segítünk is) –, ennek megértése erőltetve sem sikerül részünkre.

Harminchét év után ez már állapot, aminek mi, magyarok, szenvedő alanyai vagyunk. Ez a fegyveregyensúly-állapot részünkre nemcsak a szovjet megszállás garantált meghosszabbítását jelenti, de a vasfüggöny mögötti belső erőlködést, változást kikényszerítő szerepéhez fűződő reményeink kilátástalanságát is. Mert nemcsak hogy felszabadításról, de már világnézeti szembenállásról sincs szó.

Ez a fegyveregyensúly-állapot – bármennyire is alkalmas az Európa feletti ellenőrzés állandósítására – nem valószínű, hogy a politikai tervek végcélja. Az egyensúly, ha tényleg fennáll, aránylag kis többletsúly oldalon dobásával bármelyik oldal javára felborítható. Kérdés, melyik oldal esélyesebb a helyzet kihasználására?

Ismerve a nyugati oldal fejlődési fölényét, az esélyességet mindenki erre az oldalra tenné. De mi van akkor, ha Nyugat önmegtartóztató magatartása (ami lehetővé tette az egyensúlyt) túlműködik, és átengedi a túlsúlyba jutást Keletnek? Lehetetlen? Évszázadunkban már sok ilyen lehetetlen megvalósult. Nézzük csak a jeleket.

Itt van mindjárt a nukleáris plakát-háború. Néhány éve a Nyugat nagy-

városainak megszokott jelenetei közé tartoznak az anti-nukleáris felvonulások, amelyek követelik nemcsak a félelmetes fegyvereknek, de az atomenergia felhasználásának sőt kísérleteinek is megszüntetését. Újra és újra megismételt, százezres tömegek utcára terelésével végrehajtott hangulatkeltéssel propagálják a közvéleménybe egyrészt az atomhalál szörnyű vízióját, másrészt egyetlen megoldásként azt a követelést, hogy le kell állítani a pusztító fegyverek gyártását.

Európa nagyvárosai, London, Párizs, Brüsszel, Róma, Berlin, valóságban az atombombától való rettegésben élnek, de hasonló tüntetések világszerte égetik a lelkekbe a rettegés egyetlen okaként megjelölt, amerikai atomkísérletek veszélyeit. Bármennyire is érthető Nyugat-Európa népeinek pacifizmusa (megadásra hajlamos békevágya) zavarólag hat, hogy ezeknek a nyugati felvonulásoknak közös jellemzője: hogy csak a nyugati atombombától féltik az emberiség jövőjét. Alapjában véve elég logikus: ha Nyugat elássa nukleáris fegyvereit, a Szovjetunió nem kényszerül a saját nukleáris bombáit alkalmazni, így elkerülheti az emberiség az atomhalált. Hogy mi az, amit eképpen nem fogunk elkerülni, arról nem beszélnek.

Kilóg a lóláb – mondaná a gondolkodó polgár –, ezeket a felvonulásokat Moszvából szervezik. Ez is logikusnak hangzik, de aki tudja, hogy egy helyi kis demonstrációnak is mennyi költségre és publicitásra van szüksége, az hamar kiszámítaná, hogy milliókra rúgna szinte gombnyomásra megrendezni százával és egyszerre a nyugati világ nagyvárosaiban a száz- ezres tömegeket megmozgató felvonulásokat, és fizetni a hozzá való média-támogatást. Ennyi pénz a muzsikokból Moszkva nem tud kiperéslni.

Ahhoz pedig kimondottan égi hatalomra volna szüksége Moszkvának, hogy megszervezze világszerte a keresztény egyházak békemozgalmait. Sydneyben ez év április 4-én (ó, minő véletlen!) vasárnapi ájtatosság és ima támogatásával rendezte nagy összejövetelét *Christians for Nuclear Disarmament* cím alatt, és tartott *Ecumenical Peace Service*-t a St. Paul Cathedralban az egyházi békemozgalom.

De nemcsak protestáns, hanem katolikus vonalon is folyik a nép felvilágosítása, hogy melyik fajta atomfegyvert kell pokolra vetni: a *Catholic Commission for Justice and Peace* háromnapos előadást tartott az ausztráliai US légibázisok kérdéséről, a *Béke Mozgalom* szerepéről és a nukleáris fegyverek használatának korlátozásáról. Arról nem volt szó, hogy a Szovjetunióra ki fog hatást gyakorolni. Valószínűleg megnyugodhatunk az amerikai mikrofonos derwis *Billy Graham* nyilatkozatában, aki ugyancsak békeügyben járt a közelmúltban a vasfüggöny mögött: „Nagy benyomást tettek rám ezekben az országokban a különböző keresztény közösségek, amelyek kifejezték a békéért való aggódásukat”. Hogy milyen békéről volt ott szó, azt a szíveslátásból következtethetjük.

Az atomháború már folyik, egyelőre bomba nélkül. Elég, ha szétszórja a halálfélelem és a csüggedés melankóliája.

(Magyar Élet, 1982. november 4.)

★

Csapó Endre '80-as években megjelent írásai olvashatók: *magyarelet.net*